

Sygn. akt: WA 10/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Jan Bogdan Rychlicki (sprawozdawca)

Protokolant : Anna Krawiec

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Zbigniewa Badelskiego

w sprawie płk. K. O. i I. Z. oskarżonych z art. 231 § 2 k.k., art. 271 § 2 k.k. i innych, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 8 września 2015 r., apelacji wniesionej przez prokuratora na niekorzyść oraz apelacji obrońcy oskarżonej I. Z. od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 12 marca 2015 r,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w części w odniesieniu do I. Z. i na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. umarza postępowanie z powodu przedawnienia karalności czynu z art. 270 § 2a k.k. w zb. z art. 271 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., a w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. A. kwotę 738 zł w tym 23% podatku VAT (siedemset trzydzieści osiem) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym,**

3. koszty procesu ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Płk K.O. oskarżony został o to, że:

„działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z ppłk W. J. - Dowódcą Jednostki Wojskowej [...], zajmując stanowisko szefa wydziału [...], w bliżej nieustalonym dniu w styczniu 2002 r., na terenie obiektu przy ulicy M. za pośrednictwem chor. D. S., przyjął do użytkowania notebook' COMPAQ PRESARIO o wartości 7600 zł należącego do w/wym. jednostki wojskowej, przekazanego poza ewidencją w wyniku przekroczenia uprawnień przez ppłk W. J., po czym dokonał przywłaszczenia powierzonego mu w /wym. notebooka, działając na szkodę Jednostki Wojskowej [...],
tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k.”.

I. Z. oskarżona została o to, że:

„w okresie od stycznia do lutego 2003 r., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, poświadczyła nieprawdę w dokumentach co do okoliczności mających znaczenie prawne, oraz w celu użycia za autentyczne podrobiła podpisy w ten sposób, że sporządziła i podpisała się na następujących dokumentach:

- sporządziła „zlecenie - asygnata z dnia 22 stycznia 2003 r.", dotyczącą fikcyjnego przekazania komputera przenośnego marki „COMPAQ PRESARIO 1200" o wartości 7600 zł z Jednostki Wojskowej [...] do Jednostki Wojskowej [...], i podrobiła podpis plut. K. S.,
- bliżej nieustalonego dnia w styczniu 2003 r. w celu użycia za autentyczny podrobiła w zleceniu - asygnacie z dnia 7 stycznia 2003 r. w przedmiocie przekazania komputera [...] podpis płk K. O. przez dokonanie odręcznego zapisu „płk O."
- w „przyjęciu środka trwałego [...] z dnia 3 lutego 2003 r. potwierdzającym przyjęcie komputera przenośnego- marki „Compaq Presario 1200" nr [...] z Jednostki Wojskowej [...], podrobiła podpis plut. K. S.,

- w „przekazaniu środka trwałego [...] z dnia 3 lutego 2003 r.” potwierdzającym przekazanie komputera przenośnego marki „Compaq Presario 1200” z powrotem do jednostki Wojskowej [...], podrobiła podpis plut. K. S.,
które to dokumenty potwierdzały przyjęcie na stan Jednostki Wojskowej [...] komputera przenośnego marki „Compaq Presario 1200” o wartości 7600 zł, przekazanie go do użytkownika płk K. O., a następnie jego przekazanie z powrotem do Jednostki Wojskowej [...], co faktycznie nie miało miejsca,

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 270 § 1 k.k. w zb. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 12 marca 2015 r., uniewinnił płk. K. O. od popełnienia zarzucanego mu czynu. Tym samym wyrokiem na podstawie art. 66 § 1 k.k. warunkowo umorzył postępowanie karne wobec I. Z. o to, że:

„w okresie od stycznia do lutego 2003 r., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, poświadczyła nieprawdę w dokumencie co do okoliczności mających znaczenie prawne, oraz w celu użycia za autentyczne podrobiła podpisy w ten sposób, że:

- sporządziła „zlecenie - asygnata z dnia 22 stycznia 2003 r.”, dotyczącą fikcyjnego przekazania komputera przenośnego marki „COMPAQ PRESARIO 1200” o wartości 7600 zł z Jednostki Wojskowej [...] do Jednostki Wojskowej [...], i podrobiła podpis plut. K. S.,

- „przyjęciu środka trwałego [...] z dnia 3 lutego 2003 r. potwierdzającym przyjęcie komputera przenośnego - marki "Compaq Presario 1200" z Jednostki Wojskowej [...], podrobiła podpis plut. K. S.,

- w „przekazaniu środka trwałego [...] z dnia 3 lutego 2003 r.” **potwierdzającym przekazanie komputera przenośnego** marki „Compaq Presario 1200” z powrotem do jednostki Wojskowej [...], podrobiła podpis plut. K. S.,

które to dokumenty potwierdzały przyjęcie na stan Jednostki Wojskowej [...] komputera przenośnego marki „Compaq Presario 1200” o wartości 7600 zł, a następnie przekazanie tego sprzętu z Jednostki Wojskowej [...] do Jednostki Wojskowej [...], co faktycznie nie miało miejsca, uznając że czyn ten stanowił

wypadek mniejszej wagi, tj. o występki określony w art. 270 § 2a k.k. w zb. z art. 271 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”.

Na podstawie art. 67 § 1 k.k. wyznaczył okres próby w wymiarze roku licząc od uprawomocnienia się wyroku.

Wyrok ten został zaskarżony apelacją prokuratora wniesioną na niekorzyść oskarżonych oraz apelacją obrońcy oskarżonej I. Z.

Prokurator zaskarżając wyrok w całości zarzucił:

„1/ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, wynikający z dowolnej a nie swobodnej oceny zgromadzonych materiałów dowodowych, polegający na wadliwym uznaniu, że zebrane w sprawie dowody nie pozwalają na przypisanie płk rez. K. O. popełnienia przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k., w sytuacji gdy zeznania st. chor. D. S., st. chor. rez. D. L., M. S. ocenione we wzajemnym powiązaniu, z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego wskazują na sprawstwo i winę w zakresie opisanego przestępstwa,

2/ błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, a polegający na wadliwym stwierdzeniu, że stopień naganności czynu zarzuconego w akcie oskarżenia cyw. I. Z. jest na tyle niski, że przemawia za uznaniem, że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi i w konsekwencji przyjęciu kwalifikacji z art. 270 § 2 a k.k. w zb. z art. 271 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., podczas gdy ocena przedmiotowo - podmiotowych znamion czynu, które z uwzględnieniem elementów, które są charakterystyczne dla tego rodzaju przestępstw wskazuje na wyczerpanie przez oskarżoną znamion przestępstwa w typie podstawowym kwalifikowanego z art. 270 § 1 k.k. w zb. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Z kolei obrońca oskarżonej I. Z. zaskarżając wyrok w części dotyczącej oskarżonej zarzucił:

„obrazę przepisów prawa materialnego poprzez jego niezastosowanie, mającą wpływ na treść wyroku, obrazę przepisów prawa procesowego, tj.:

- „1) art. 17 § 1 pkt. 6 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie,
2) art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 1 i 2 k.p.k. - poprzez niezawiadomienie oskarżonej I. Z. o terminie rozprawy z dnia 12 marca 2015r., a tym samym uniemożliwienie jej skorzystania z przysługującego jej prawa do obrony,
3) art. 7 k.p.k. - poprzez dokonanie błędnej i sprzecznej z zasadami prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego oceny dowodów w postaci dokumentów: przyjęcie środka trwałego [...] z dnia 3 lutego 2003r., przekazanie środka trwałego [...] z dnia 3 lutego 2003r., zlecenie - asygnata z dnia 22 stycznia 2003r.
4) art. 193 § 1 k.p.k. - poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa na okoliczność tego, czy oskarżona nakreśliła podpisy plutonowego K. S. na dokumentach: przyjęcie środka trwałego [...] z dnia 3 lutego 2003r., przekazanie środka trwałego [...] z dnia 3 lutego 2003r., zlecenie - asygnata z dnia 22 stycznia 2003r., skoro oskarżona zaprzeczyła temu faktowi, a plutonowy K. S. oświadczył, że nie wie kto nakreślił te podpisy, zatem nie było żadnego dowodu na to, że podpisy te pochodzą od oskarżonej”.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu, ewentualnie o umorzenie postępowania z powodu przedawnienia karalności czynu, a w przypadku nieuwzględnienia tych wniosków, uchylenie zaskarżonego wyroku w tej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

W odpowiedzi na apelację prokuratora obrońca oskarżonego płk. K. O. wniósł o uznanie jej za oczywiście bezzasadną i utrzymanie w mocy w tej części zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Co do apelacji obrońcy oskarżonej I. Z.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zasadniczego wniosku o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu. Wbrew temu, co podnosi autor w uzasadnieniu apelacji brak jest podstaw do uwzględnienia tego wniosku. W świetle wyjaśnień oskarżonej złożonych w śledztwie (k. 628-629) jak i w toku postępowania sądowego (k. 1037-1044, 1686-1691, 1703-1705) okoliczności popełnienia przypisanego jej czynu w ocenie Sądu Najwyższego nie budzą żadnych wątpliwości. Sąd pierwszej instancji prawidłowo

ustalił, że oskarżona w okresie od stycznia do lutego 2003 r., działając w warunkach czynu ciągłego sporządziła określoną dokumentację opisaną wyżej w sentencji wyroku, a następnie własnoręcznie podrobiła podpis plut. K. S. Sąd meriti oceniając to zachowanie oskarżonej przez pryzmat wypadku mniejszej wagi, a zakwalifikowanego z art. 270 § 2a k.k. w zb. z art. 271 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., miał na uwadze, że postępowanie oskarżonej nie doprowadziło do faktycznych zmian w dysponowaniu mieniem wojskowym oraz nie spowodowało jakichkolwiek braków w tym zakresie. Jak podnosi się w doktrynie wypadek mniejszej wagi penalizowany przez treść art. 270 § 2a k.k., art. 271 § 2 k.k., to z reguły przypadki wystawienia przez sprawcę dokumentu o mniejszym znaczeniu w obrocie prawnym i o niewielkiej szkodliwości dla prawidłowego jego funkcjonowania (por. teza 10 do art. 271 k.k. Kodeks karny, Komentarz pod red. M. Filara, Warszawa 2008, s.1012).

Stąd też dokonana przez sąd pierwszej instancji ocena prawna czynu oskarżonej I. Z. jest prawidłowa. Niemniej jednak zaszła konieczność korekty zaskarżonego w tej części wyroku, albowiem zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. (przedawnienie karalności czynu). Czyn oskarżonej miał miejsce w styczniu – lutym 2003 r. W sprawie wszczęto śledztwo w dniu 3 lipca 2006 r. (k. 5), a in personam śledztwo w sprawie oskarżonej wszczęto 26 marca 2009 r. (k. 626). Występki określone w art. 270 § 2a k.k. i art. 271 § 2 k.k. odpowiednio zagrożone są karami grzywny, ograniczenia wolności, albo pozbawienia wolności do lat 2. Przedawnienie karalności czynu jako instytucja prawa karnego materialnego uregulowana jest w art. 101 i 102 k.k. Zgodnie z treścią art. 101 § 1 pkt 4 k.k., karalność przestępstwa ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło 5 lat, natomiast w razie wypadku, o którym mowa w art. 102 k.k., karalność przestępstwa ustaje z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. W związku z tym, że w sprawie nastąpiło przedawnienie karalności czynu oskarżonej, należało w uwzględnieniu zarzutu podniesionego w pkt. 1 apelacji obrońcy, uchylić zaskarżony wyrok w tej części i na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., umorzyć postępowanie wobec oskarżonej.

W tej sytuacji ocena pozostałych zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy stała się bezprzedmiotowa.

Co do apelacji prokuratora.

Jest ona niezasadna z powodów następujących. Na wstępie należało podnieść, że korekta zaskarżonego wyroku w części odnoszącej się do oskarżonej I. Z. sprawia, że zbędne stało się odniesienie przez Sąd Najwyższy do oceny zarzutu podniesionego w pkt. 2 i wywodów skarżącego w tej części na s. 10 apelacji. Na marginesie należało zauważyć, że autor apelacji, podobnie jak i występujący przed Sądem Najwyższym prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej, sygnalizowali wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej i uchylenie w związku z tym zaskarżonego wyroku w tej części i umorzenie postępowania.

Przechodząc do oceny zarzutu podniesionego w pkt. 1 apelacji prokuratora stwierdzić należało, że sąd pierwszej instancji w odróżnieniu od postępowania przygotowawczego przeprowadził w sposób kompleksowy postępowanie dowodowe, a w uzasadnieniu wyroku dokonał bardzo szczegółowej oceny stanu dowodów, w tym zeznań świadków [...]. Z jej obszernej części wyprowadził prawidłowy wniosek, że laptop, który otrzymał płk. O. z Jednostki Wojskowej [...] – od płk. J. - niezależnie od jego marki jak i okoliczności, czy stanowił on składnik mienia wojskowego, czy też nie, został przez niego „finalnie zwrócony” do JW [...] „choć bez dokumentacji potwierdzającej takie przekazanie” (por. s. 17-18 uzasadnienie wyroku).

Sąd pierwszej instancji koncentrując wywody w kwestii sprawstwa oskarżonego szczegółowo odniósł się do wyjaśnień oskarżonego płk. O., którym dał wiarę (że zwrócił laptop do JW), jak również do wyjaśnień m.in. płk. J., który je potwierdził (laptop stał na jego biurku – k. 1013-1014). Podniesiona *expressis verbis* błędna ocena zeznań świadków [...] przez sąd pierwszej instancji jest chybiona. Jak wynika z toku postępowania, świadkowie ci zeznawali co do okoliczności związanych z przyjęciem przez płk. O. laptopa, brakiem stosownej dokumentacji, jak również wytwarzaniem fałszywej dokumentacji w JW [...] i JW [...] związanej z fikcyjnym przyjęciem na stan ewidencyjny JW [...] tegoż laptopa. Nie ustalono, ażeby świadkowie ci byli obecni przy zwrocie tegoż laptopa przez płk. O. płk. J. Laptop ten w toku, tak postępowania przygotowawczego, jak i postępowania sądowego nie został odnaleziony, a jego numer identyfikacyjny określony w akcie

oskarżenia, nie pozwalał na identyfikację indywidualną tegoż komputera (k. 1298). Skarżący w uzasadnieniu apelacji, na poparcie zasadności zarzutu, odwołuje się do okoliczności przyjęcia przez płk. O. laptopa (co jest przecież bezsporne) i nie ma żadnego znaczenia w kwestii jego sprawstwa. Zauważa dalej, że w rzeczy samej laptop ten de facto stanowił składnik mienia wojskowego w następstwie realizacji ustnej umowy sprzedaży zawartej przez firmę D. z Jednostką Wojskową [...]. Skarżący dalej wywodzi też, że przyjęcie przez płk. O. laptopa było konsekwencją wypełnienia przez niego „oczekiwań” jakich? – nie wiadomo (uwaga SN), przedstawicieli prywatnej firmy komputerowej, od których przyjął wspomniany laptop. To działanie płk. O. w ocenie autora apelacji wyczerpywało znamiona przestępstwa określonego w art. 228 § 1 k.k., a nieprzyjęcie tej kwalifikacji stanowiło obrazę prawa materialnego w rozumieniu art. 438 pkt 1 k.p.k. W ocenie Sądu Najwyższego zaprezentowana, rzecz jasna w skrócie, argumentacja skarżącego razi rażąco dowolnością na tle realiów dowodowych niniejszej sprawy. Przypomnieć należało, że płk O. został oskarżony o przekroczenie uprawnień w celu osiągnięcia korzyści osobistej, jak również o przywłaszczenie powierzonej mu rzeczy ruchomej. Przyjęcie w tej sytuacji, (gdyby nawet zgromadzone dowody na to pozwalały) kwalifikacji prawnej czynu z art. 228 § 1 k.k., ewentualnie mogłoby doprowadzić do obrazę art. 14 § 1 k.p.k. i skutkować zaistnieniem uchybienia w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił, że w sprawie nie ma dowodów przeciwnych (bezpośrednich), które by przemawiały w sposób jednoznaczny za przyjęciem sprawstwa płk. O., a ich ocena w pełni czyniła zadość wymogom art. 7 k.p.k.

Reasumując, należało nie uwzględnić apelacji prokuratora i zaskarżony wyrok w tej części utrzymać w mocy.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu przed Sądem Najwyższym oraz o kosztach procesu orzeczono na podstawie § 14 ust. 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów

nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2013, poz., 461) i art. 632 pkt. 2 k.p.k.